

Memleketimizde İnsanlarda Tesbit Edilen Ruam Vak'aları

Nail UÇAR

Memleketimizde ilk müşahede, 1912 Balkan harbi zamanında bir nalbant erinde tesbit edilmiştir. Şimdilik literatürümüzde ilk vak'a olarak geçecek bu hastalığı Küçükçekmece hastanesi tabibi Yüzbaşı *Abdülkadir* bey (Ord. Prof. General *Abdülkadir* Noyan) ile Halkalıdaki Hayvan hastanesi veterinerlerinden mülâzım *Şefik* bey (Muhterem hocamız *Şefik* Kolaylı) birlikte tesbit etmişlerdir.

İstatistikler tetkik edilirse, nerede hayvanlarda ruam varsa orada insanlarda da ruam görülmektedir. Meselâ *Davalos*'sun işaret ettiğine göre *Küba*'da 1876 senesine kadar Ruam bilinmemekte imiş, fakat bu tarihlerde kuzey Amerikada ithal edilen ruamlı bir beygir hastalığı büyükün memlekete bulaştırmış ve iki sene içinde 18 kişi ruamdan ölmüştür.

İnsanlarda vak'aların az görülmesi, hastalığın diğer intani hastalıklara nazaran, (Emphänglichkei-reception) kabiliyetinin zayıf ve teşhisinin güçlüğüdür. Bu sebeple bir kısım hastaların hastaneye gelmeden elden çıkması, yanlış tedavilerle vak'alar az görünmektedir. Buna bir misal olarak memleketimizde, Sağlık Vekâletinin 1938 - 1948 yıllarındaki 10 yıllık istatistikerinde, vak'a adedi 18 dir. Halbuki 1950 - 1951 yıllarında yalnız Ankara il sınırları içinde Nümune hastanesinde akut ruamlı 4 vak'a tesbit edilmiştir.

Yine buna tarihi bir misal olarak, Osmanlı İmparatorluğu zamanında, Eskişehir'deki hara erleri arasında ağır telefati mucip olan ve çiçek hastalığı zannedilen vak'aların tetkikine gönderilen değerli hocamız merhum *Osman Nuri Eralp* hastalığı ruam olarak tesbit etmesiyle bu hastalığın üzerini örten esrar perdesini kaldırmıştır.

Memleketimizde vak'aların tetkikinde, hastalık insanlara, ya hastalıklı beygirden, yahutta, ölen hayvanın derisini yüzerken geçmiştir. Genel olarak hastalara bidayette, Polyarthicular rheumatism, muhtelif mafsal hastalıkları, angina gangrenoza, panarist gibi teşhis konarak tedavi tatbik edilmiştir. Fakat bakteriyolojik araştırmalar herşeyi aydınlatmıştır.

Kâğızmanda 13/2/1942 tarihinde değerli arkadaşım *Ali Gök-büget*'in (Büyük Millet Meclisi baş tabibi) bir suvari erinde tesbit etmiş olduğu ruam bidayette teşhis edilememiştir. Nihayet hastanın vücudünde beliren pastırma rengindeki müteaddit mihraklar, toksik ishal, burundan pürulan akıntı (yastığı püy ile işba olması üzerine). Elektrargol, Streptekok seromu, Ultraseptil, rübyazol verilmiştir. Hasta Ruam arazının ağır levhasile 22/3/1942 ölmüştür.

14/Ocak/1943 de Nümune hastanesinde ruamlı bir hastanın bir oda da gayet tüyler ürpertici bir şekilde tecrit edilerek mükadde-rata bırakılmış olduğunu *Turgut Tulga* ile gördük. Ruam, tedavisi kabil olmayan bir hastalık olarak en meşhur kitapların sahifelerinde yaşarken bizlerin o tarihlerde ne kadar heyecan duyduğumuzu sayın meslektaşlarım takdir buyururlar.

Muhterem hocam *Sadık Görenin* bu hastaya ait bana vermiş olduğu serumdan yapmış olduğum serolojik reaksiyonlarda, C. F. (+++++) aglutianiton 1/8000 idi

Sağlık Vekâletinden bildirilen 1950 - 1959 yıllarında insanlarda tesbit edilen ruam vak'aları ve ölüm :

Yıl	Vak'a adedi	Ölüm	İyi olanlar
1950	3	1	2
1951	2	0	2
1952	0	0	
1953	3	0	3
1954	3	0	3
1955	5	0	5
1956	3	1	2
1957	3	0	3
1958	2	0	2
1959	Henüz işlenmemiştir.		

Ziraat Vekâletinden aldığım 1958 yılı bültenlerinde ruam mihrak adedi 195 ve öldürülen hayvan miktarı 1036 dır. 1959 yılında ise mihrak adedi 232 öldürülen hayvan miktarı 542 dir.

Şübhesiz bu miktarlar, hastalık ihbarı ve bazı bölgelerde yapılan mücadeleler sonucudur.

Her iki istatistik, karşılaştırıldığı takdirde, insanlarda vak'aların az görünmesi, teşhis zorluğu ile yukarıda bildirdiğimiz, hastalığın bulaşmasında özel şartların da mevcudiyetindedir.

Bilhassa aerogen olarak bulaşmada, hastalık fevkalâde şiddetli ve daima ölümle biten ve teşhisi de heman mümkün olmayan hât bir şekilde seyredebilir.

Fakat vak'aların ekserisinde akciğer tegayyüratı sekonder olarak husule gelir. Akciğerin sekonder olarak hastalanması ekseriya, hematojen yayılmanın (miliar akciğer ruamı) neticesidir, ve bu suretle hematojen miliar tüberkülozla karıştırılabilen bir manzara husule gelebilir.

Prof. *Schwartz* bir vak'anın tüberküloz jelatinöz pnömoniyi hatırlatan akciğer infiltrasyonundan bilgi vermektedir. Ayrıca makroskopik akciğer tegayyüratı insanda ve atlarda, bilhassa vak'a pek taze değilse, akciğer tüberkülozuna karıştırılacak derecede benzebileceğini de ilâve etmektedir.

Ruamın insandan insana geçtiği pek nâdir olarak bildirilmektedir. *Brunn*'ın literatürden topladığı 403 insan vak'ası arasında 180 nin beygirden, 62 nin de insandan insana bulaşdığı bildirilmektedir.

Memleketimizde 1950 den itibaren ruamda ölüm vak'aları pek azalmış olduğunu görüyoruz. Buna sebep bilhassa 1944 - 1945 te yapılan araştırmalarda bazı sulfamit ve antibiyotiklerin *Malleomyces Mallei* üzerine bakteriostatik tesirlerinin sınırlarının tesbiti sonucudur.

Bu mesut sonuçlarda bizlerin de hakkı vardır. Üç veterinerimizin hayatlarını feda ederek bu uğurda çalışmaları, elbette başarılı mesailere yardım etmiştir.

Bununla beraber, hayvan ruamlarında olduğu gibi insan ruamında da bir sterilizasyon magnanın sağlanabildiği ve dolayısıyla tam şifanın teessüs ettiği hususunda, kısa zamanda kesin bir hükme varmak kolay olmadığı işaret edilmektedir. Nitekim *Bollinger* ve *Forgeot* insanda 2 ve 15 yıl devam eden kronik ruam vak'aları bildirmişlerdir.

Ruamın tedavi edilmesiyle meselenin yalnız bir ciheti hal edilmiştir. koruyucu aşılama alanında maalesef henüz bir şey yapılmamıştır.

İlk defa virus aşılı prensibini kuran *Pasteur* «itiraf edeyim ki, gayem hiç bir zaman hastaya deva bulmak değil, fakat hastalığa yakalanmamak için bir metod bulmak oldu» diyor. Bu gün için ma'lûm olan immunolojik prensipler, bir çok hastalıklarda dahi *Pastörün* arzusuna cevap vermekten çok uzaktır. Bu acı hakikat, baş

döndürücü bir süratle tedaviye yeni hamlelerin yapılmasına yol açmıştır. İşte son yıllarda Sülfamit ve antibiyotikler.

Ruam tedavi edilebilen bir hastalık olmuştur derken, haklı te-reddütlere karşı, büyük filozof ve hekim *Hippocrate*'ın şu vecize-sini tekrarlamadan geçemiyeceğim :

«Tıpta hiç bir şeye, hatta en inanılacak şeylere dahi doğrudan doğruya inanmamalı, fakat hiç bir şeyi, hatta en olmayacak şeyleri bile doğrudan doğruya red etmemelidir».

L İ T E R A T Ü R

- 1 — **Aygün Süreyya.** (1936) Mankafa illeti ve savaş yolları.
- 2 — **Eralp Osman Nuri, Ahmet.** (1927) Tıp Baytariye mecmuası. sayı : 3.
- 3 — **İrdelp Neşet Ömer.** (1946) İç hastalıkları.
- 4 — **Maner Razi, Ali Gökbuget, Fuat Aykın.** Askeri sıhhiye mecmuası. Temmuz 1942 Sayı : 39. Başlangıçta hususiyet gösteren bir insan ruamı.
- 5 — **TezokFethi.** (1955) Üç insan ruamı vak'ası. Askeri sıhhiye Dergisi Sayı . 73.
- 6 — **Tu'ga Turgut.** (1951) Ruamın yer yüzündeki yayılışı. Türk Hijiyen ve tecrübi Biyoloji Dergisi. Sayı : 3.
- 7 — **Uçar Nail.** Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisi. (Kasım - Aralık 1955). İnsanlarda ruam vak'aları, Memleketimizde ilk ruam vak'ası üze-rinde Şefik Kolaylı'nın cevabı yazıları.
- 8 — **Schuartz.** Tüberküloz dışı intani akciğer hastalıkları. İstanbul Kli-nik dersleri. Ağustos. 1949. Sayı : 5.